

Sárkány Péter

A lelkiismeret bölcsessége
Karol Wojtyła fenomenológiai antropológiájában

Absztrakt

Korunkban gyakran hivatkoznak a lelkiismeretre, mint olyan instanciára, amelynek szabadsága nem kérdőjelezhető meg. Lelkiismereti okok miatt jogunk van megtagadni azt, amit kérnek tőlünk, vagy éppen a lelkiismeret szabadságára hivatkozva várjuk el, hogy az általunk képviselt értéket mások is tartsák tiszteletben. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen elképzelések alapján elemezzük a lelkiismeret működését és alakítási lehetőségeit. Előadásom alapvető állítása, hogy Karol Wojtyła *Személy és tett* című filozófiai főműve alapján jól megragadható a lelkiismeret összetett jelensége. A téma etikai és nevelésfilozófiai aktualitással is rendelkezik, hiszen nem mindegy, hogy a lelkiismeretre tévedhetetlen isteni szikraként, a természeti törvényszerűségeknek engedelmessé determinált tényezőként, vagy gondozásra-nevelésre szoruló etikai érzékszervként tekintünk. A mai ideológiailag motivált társadalomelméleti és etikai viták keresztüztében a lelkiismeretre való hivatkozás akár egymásnak radikálisan ellentmondó következtetésekkel járhat. A keresztény ihletésű filozófiai megközelítésnek van azonban egy jól körvonalazható mintázata, ami tetten érhető Karol Wojtyła fiatalkori filozófiai munkáiban.

Az előadás gondolatmenete a következőképpen alakul: először a lelkiismeret fogalmával kapcsolatos filozófiai megközelítések fontosabb aspektusait foglalja össze, ezt követően Karol Wojtyła lelkiismeret-felfogását és annak antropológiai sajátosságait elemzi, majd végül ennek a koncepciónak a jelentőségét vázolja.